

PO FAUREOVI ZMAGI V PARLAMENTU**SOCIALNO OZADJE VSTAJE V MAROKU****Posledice nespoštovanja pogodb - Ljudstvo hoče kruha**

Dogodki v severni Afriki so povzročili najtežjo politično krizo, kar jih je Francija doživela po drugi svetovni vojni.

Ko se je ministrski predsednik Faure setal pred nekaj meseci z zastopniki upornih nacionalistov iz Maroka v Aix-les-Bainsu ter se po dolgih in težkih pogajanjih z njimi sporazumel, se je zdelo, da je poleg Tunizije sedaj tudi Maroko pomirjen.

Francoska vlada in nacionalisti so se bili zedinili na tej osnovi: sultan Ben Arafat zapusti deželo in na njegovo mesto stopi kronski svet, sestavljen iz pripadnikov različnih političnih struj; v Maroku se imenuje nova vlada, ki bo lahko govorila v imenu vseh obstoječih strank ter izvedla v deželi najnujnejše demokratične reforme; ta vlada, osnovana na popolni enakopravnosti med domačini in francoskimi priseljenci, se bo nato pogajala in sporazumela s Parizom, na kakšnih osnovah naj sloni bodoče razmerje med Francijo in Marokom. V sporazumu je bilo tudi natančno rečeno, da mora biti pogodba izvršena najkasneje do sredine meseca septembra.

FRANCIJA NI DRŽALA BESEDE

Toda kaj se je zgodilo? Francoski priseljenci, ki se nikakor ne morejo sprijazniti s tem, da bi bili domačini njim enakopravni, so se začeli puntati in z njimi je potegnilo tudi francosko uradništvo v Maroku, čigar naloga je bila, da prvo pomaga uresničiti sklenjeno pogodbo. Istočasno so ti nasprotniki sporazuma iskali zaveznikov v Parizu ter jih našli celo med nacionalisti v sami vladi.

Faure je zašel čez noč v veliko zagato. Z ene strani se je zavedal, da mora dano besedo brezpogojno držati, z druge strani se je pa bal, da se njegova vlada zruši, če preostro nastopi. In tako je minil september in je prišel oktober, a pogodba še ni bila izvršena.

Tedaj je Maročanom posla potrpežljivost in v deželi je iznova izbruhnila vstaja. Povrh so se je upor raztegnil tudi na sosedno Alžerijo, ki po zakonu ni avtonomna prekomorska posest, temveč sestavni del Francije, četudi žive v njej Arabci in Berberi.

Na zasedanju Združenih narodov v New Yorku je bil stavljen predlog, naj skupščina razpravlja tudi o razmerah v Alžeriji. Francija se je temu z vsemi silami uprla, češ da Združeni narodi nimajo pravice se mešati v notranje francoske razmere, vendar je bil predlog z enim glasom večine sprejet.

Užaljeni Francozi so nato z velikim hropom zapustili skupščino in odpoklicali v Pariz tudi svojega stalnega diplomatskega

zastopnika pri Združenih narodih. Vsega tega bi ne bilo, da je Francija držala dano besedo. Danes bi bil Maroko miren, kakor je Tunizija, in Alžirci bi se ne upali zgrabitati popolnoma sami za orožje. Tako je pa Francija po lastni krivdi izzvala nelevo veliko vstajo v severni Afriki, temveč zabredla tudi v težak spor z Organizacijo združenih narodov in s tem s svojimi zapadnimi zavezniki.

FAUREA SO REŠILI SOCIALISTI

Nespoštovanje podpisanih dogovorov se je Franciji hudo maščevalo. Njen ugled v svetu je iznova močno omajan.

In pri tem ji še ni uspelo zatreti vstaje v Maroku in Alžeriji. Uporniki se divje branijo in napadajo francoske posadke. Z Evropejci ravnajo z neusmiljeno krutostjo. Z dolgimi ostrimi noži režejo vratove celo ženskam in dojenčkom. Kdorkoli jim pade v roke, je zgubljen. Po deželi raztresene majhne skupine upornikov požigajo gospodarska poslopja in bivališča francoskih poljedelskih priseljencev, rušijo telegrafске drogeve, napadajo vlake in naskakujejo orožniške postaje.

Politična in gospodarska brezpravnost

Ta poraz sovražnikov sporazuma je močno razkačil francoske priseljence v Maroku, ki so takoj proglasili splošno stavko v vseh tamkajšnjih podjetjih. Na domačine je pa Faureova zmaga vplivala pomirjevalno in vojni minister je lahko že izjavil, da ne bo več potrebno klicati v Franciji pod orožje novih letnikov.

Borbe pojdejo sicer naprej, zakaj ozemlje, kjer je izbruhnila vstaja, je mnogo večje kot Francija sama in polno divjih, težko dostopnih planin ter se zato ne da tako izlahka ukrotiti. Pomirjenje bo nastopilo šele v trenutku, ko se v Maroku sestavi svobodna vlada domačinov, katera prevzame v svoje roke odgovornost za red v deželi.

Bridko se pa moti, kdor meni, da bi bile z uresničenjem sporazuma v Aix-les-Bainsu vse težave v Maroku premagane. Neodvisna vlada domačinov bi lahko najprej odpravila le najbolj kričeče politične in socialne krivice. Uvedla bi v deželi za vse prebivalce enako volilno pravico ter tako zagotovila domačinom trajno politično oblast na rodni zemlji. Nikdar bi se ne moglo več ponoviti, da okrog 300 tisoč francoskih doseljencev gospoduje in vlada nad 9 milijoni Arabcev in Berberov, kakor se danes dogaja.

To je brez dvoma velika stvar, a ni še vse. Ravno tako važna je enakopravnost domačinov v gospodarstvu. Odkar je Francija le-

čprav ima Francija v severni Afriki vojsko 160 tisoč mož, je bila prisiljena klicati pod orožje nove letnike in pri tem doživela še sramoto, da so se ji vpoklicanci uprli. V mestu Rouenu se je 600 novincev branilo stopiti v vozove, ki naj jih odpeljejo v Afriko. Morali so jim zvezati roke in noge ter jih zvezane spraviti na tovornike. Enaki prizori so se v mestu ponavljali več dni.

Povrh so se Faureu uprli še štirje ministri in izstopili iz vlade. Zdelo se je, da je Faure izgubljen in da ostane Francija sredi najhujših bojov v Afriki brez vlade, to se pravi brez vodstva, kar bi bila prava nesreča za državo.

V poslednjem trenutku so pa vlado rešili socialisti, četudi se nahajajo v opoziciji in so bili prej sklenili, da glasujejo proti Faureu. V razburkani nočni seji parlamenta od sobote na nedeljo so se ob 4. zjutraj odločili, da podprejo vlado, če obljubi, da bo brez omahovanja in popuščanja izvedla sporazum, ki ga je podpisala v Aix-les-Bainsu. Socialisti so nato potegnili še komunisti in tako je že poraženi Faure dobil kar naenkrat v parlamentu velikansko večino. Zanj je glasovalo 477 poslancev, proti pa le 140.

ta 1912 zasedla Maroko, je potrošila gotovo silnega denarja, da izboljša razmere v deželi. Zgradila je ceste in železnice, odprla velike rudnike in ustanovila številne tovarne, razvila in modernizirala je poljedelstvo in organizirala ribolov. Toda skoro vse denar, ki ga je Francija vložila, je šel v žep francoskih priseljencev in ne domačinov.

Francozi niso le lastniki vse industrije, trgovine in ribolova, temveč so si prilastili tudi dve tretjini vse rodovitne kmečke zemlje. Domačine uporabljajo samo kot ceneno in slabo plačano delovno moč. Medtem ko plačujejo francoskim poljskim delavcem po 1000 do 1500 frankov na dan, prejemajo domačini za isto delo le 250 frankov. Kot najemniki morajo oddajati francoskim gospodarjem dve tretjini vseh pridelkov.

REVŠČINA IN PRENASELJENOST

Če naj se odstrani neenakopravnost v gospodarstvu, bi se morala izvršiti korenita agrarna reforma in bi bilo treba dati domačinom pravico, da postanejo vsaj solastniki prirodnih bogastev in industrije v svoji deželi.

V današnjih razmerah bi to bila prava socialna revolucija. Toda četudi bi se ta prevrat izvedel, bi s tem ne bilo še rešeno socialno vprašanje v Maroku.

Nadaljevanje na 3. strani

NOVICE Z VSEGA SVETA

PRED NOVIM SESTANKOM V ŽENEVI

Odkar je bila ustanovljena Atlantska zveza, so se prvič zbrali vojni ministri 15 zavzniških držav zapada, da pretresejo vojaški položaj v svetu. Storili so to zaradi tega, ker se konec meseca začne v Ženevi spet zborovanje zapadnjakov in Sovjetske zveze, na katerem bodo razpravljali tudi o splošnem razoroževanju.

Ameriški admiral Wright je poročal, da ima danes Rusija drugo najmočnejšo vojno mornarico na svetu in več podmornic kakor vse ostale države skupaj. Cilj Rusije je jasen: v primeru nove vojne bi rada odrezala Ameriko od Evrope, tako da bi pomoč Amerikancev ne mogla doseči njihovih evropskih zaveznikov.

Sklep Sovjetske zveze in njej podložnih držav, da zmanjšajo svoje oborožene sile za 800 tisoč mož — je rekel Wright — nikakor ne slabi za primer mobilizacije vojaške moči teh dežel. Rusija je še vedno v premoči ter lahko resno ograža varnost zapadnega sveta.

Nato je poročal angleški general Whiteley, ki je rekel, da je Rusija dosegla sitovite uspehe tudi v proizvodnji bombnikov in lovcev na reakcijski pogon. V izdelovanju atomskega orožja je neprimerno hitreje napredovala, kakor so ljudje še pred nekaj leti mogli predvideti.

Vrhovni poveljnik atlantskih čet general Gruenther je zaključil, da bi se zapad kljub temu mogel danes uspešno braniti, če bi ga Sovjetska zveza napadla.

Iz vsega tega vidimo, kako važen je sestanek, ki bo konec oktobra v Švici. Bog daj, da bi se velesile sporazumele, sicer pojde silno draga in nevarna tekma v oboroževanju neusmiljeno naprej.

NISO VEČ UPALI, DA SE VRNEJO

Nemški ujetniki se, kakor je bilo dogovorjeno, vračajo v vse večjem številu iz Sovjetske Rusije. Pretekli petek je bilo med njimi 32 generalov, ki so bili prepričani, da ne bodo nikoli več videli svojih družin, saj so bili vsi obsojeni na po 25 let ječe. V zadnjih časih — pripovedujejo — so bili Rusi z nami zelo prijazni. Dovolili so nam, da se sprehajamo po Moskvi, in vsakdo si je lahko izbral obleko po svojem okusu.

Bivši poveljnik policije v Breslau-u SS-general Ullmann je, ko so mu sporočili, da se vrne domov, od veselja — umrl.

V nedeljo je prišlo v Nemčijo okoli 800 novih ujetnikov. Vsi so bili silno resni.

GOSPODARSTVO JUŽNIH TIROLCEV

Ena glavnih razlik med nami in južnimi Tirolci je v tem, da smo tukajšnji Slovenci v primeri z njimi v gospodarskem pogledu pravi reveži. Naj omenimo samo njih združništvo. Na južnem Tirolskem imajo Nemci nič manj ko 480 zadrug, med njimi 20 sadjarskih, 21 kletarskih, 13 elektrarniških, 55 kreditnih, 28 konzumnih, 55 planšarskih in 205 živinorejskih.

Južnotirolski združniki imajo moderne mlekarne, kleti za vino, sijajna skladišča za sadje in semenski krompir in lastno tovarno

za umetna gnojila. Skozi zadruge gre letno v prodajo okoli 10.000 vagonov jabolk in hrušk ter 100 vagonov marelic in breskev. Vina izvozijo v tujino 250.000 hl, ki se zelo dobro prodaja posebno v Švici.

Združne centrale so ustanovili šele po letu 1945. Če pomislimo, kako se mi Slovenci že vsa leta po vojni zaman borimo, da bi nam oblastva dovolila v mestu Trstu *en sam denarni zavod*, moramo ugotoviti, da smo za res veliki reveži.

ZUNANJA TRGOVINA SLOVENIJE

V zadnjih letih se čedalje bolj spreminjajo vrste blaga, ki ga Slovenija izvažajo. V tujino gredo v vse večjih množinah izdelki slovenskih železarn in jeklarn, popolnoma novo pa je, da Slovenija izvažajo aluminij, ki ga dajejo velikanske tovarne v Strnišču in po katerem je na svetovnem trgu veliko povpraševanje. Ker je za pridobivanje aluminija potrebno zelo mnogo električnega toka, njegov izvoz danes ni še velik, toda strokovnjaki sodijo, da bo v prihodnosti, ko se elektrarne dozidajo, aluminij zelo važen v slovenski zunanji trgovini.

Vrednost izvoza iz Slovenije je do avgusta znašala 7 milijard 847 milijonov dinarjev, to je skoro za 1 milijardo več kot lani v istem času. Še vedno igra v izvozu zelo važno vlogo les, samo da ne izvažajo več samo debel, hlodov in desk, temveč vedno več končnih izdelkov, na primer pohištva.

Iz vsega vidimo, kako se Slovenija hitro spreminja iz agrarne v industrijsko deželo.

IŠČEJO DENAR

Zdaj se sliši, da šolnikom res povišajo plače. Profesorji bodo menda dobili mesečno po 5000 lir več, učitelji pa nekaj več ko 2000. Za to so potrebne milijarde. Ministri so sklenili, da zvišajo cene soli za 10 do 30 lir na kilo, da povečajo davek na kavo in težka olja v trgovini na debelo in za 1000 lir pristojbino patentom na avtomobile.

Brez novih davkov bi ne bilo mogoče povečati plač šolnikom.

AVSTRIJSKE PRITOŽBE

Avstrijski poslanec Gschnitzer je imel v Linzu velik shod, na katerem je dokazoval, da se Italija ne drži manjšinske pogodbe De Gasperi-Gruber. Na južnem Tirolskem — je rekel — je 95 odstotkov uradnikov italijanske narodnosti in tisoči optantov se še vedno ne morejo vrniti na svoje domove.

Dunajska vlada je dr. Gschnitzerja ta teden poslala tudi v Rim, da se v njenem imenu pogaja o veljavnosti visokošolskih izpitov v Avstriji. Potrebno bi bilo, da bi tudi nam Slovincem priznali izpite in doktorate na inozemskih vseučiliščih.

PREVEČ SE NAPIHUJEJO

V Beogradu zborujejo odposlanci komunistične stranke. Ker se Tito ni mogel udeležiti sestanka, jim je poslal pismo, v katerem omenja tudi razne napake komunistov. Tako se n. pr. zgodi, da se kdo pritoži za samovoljno ravnanje kakih oblastnikov po deželi. Ti pa skočijo pokoneu in vpijejo: »Ti že pokažem! Jaz sem tvoj maršal in če ti kaj ni prav...«, in tako dalje.

Ti majhni oblastniki, pravi Tito, naj se že enkrat nehajo napihovati.

OBMEJNI PROMET

Kako potrebne so bile olajšave za obmejni promet, jasno pokažejo številke. Z dvolastniškimi in novimi videmskimi prepustnicami je v septembru šlo iz Italije v Jugoslavijo 23.247 oseb, v obratni smeri pa 23.281. Blaga je bilo uvoženega 75.443 q, izvoženega pa 443 stotov. Prošenj za prehodnice je bilo vloženi 8035. Želeti bi bilo, da bi obmejni organi promet čim bolj olajšali.

UMRL JE KARDINAL INNITZER

Na Dunaju je od srčne kapi nenadoma umrl tamkajšnji nadškof 80-letni kardinal Innitzer. Pokojnik je bil sin revnega nemškega rokodelca iz Češke. Zaradi svoje srčne dobrote in stalne pripravljenosti pomagati bližnjemu je bil priljubljen pri vseh strankah.

Ker je bil sam pripadnik narodne manjšine, se je do zadnjega zavzemal za južne Tirolce in se zanimal tudi za razmere v naših krajih.

PRVI ZNAKI

Beograjski dnevnik »Borba«, osrednje glasilo jugoslovanske vlade, je priobčila članek, v katerem se pritožuje, da se na Tržaškem še vedno ne izvajajo mnoga določila Posebnega statuta v zaščito Slovencev. Med drugim omenja, kako se z neprestanim naseljevanjem postopoma spreminja narodnostni značaj našega ozemlja, kar da je v nasprotju z londonskim dogovorom.

To so prvi znaki uradnega odpora proti politiki, ki jo vodijo laški nacionalisti v naših krajih.

CESTE — VIR DOHODKOV

Pretekli teden je bilo v Rimu zaključeno mednarodno zborovanje za ceste, katerega so se udeležili predstavniki 52 dežel. Dobro in lepe ceste — so v Rimu ugotovili — imajo danes na žalost samo bogate države. Revnim deželam bi se dalo pomagati na ta način, da bi se ustanovil skupen evropski cestni sklad ter gradile čez njih ozemlje mednarodne ceste.

O Italiji je poročal inž. Armani, ki je rekel, da je v l. 1954 imela država od cest 252 milijard dohodkov. Toliko je vrgel davek na gorivo skupno z vsemi ostalimi pristojbinami in dokladami. Vzdrževanje cest in gradnja novih je stala pa Italijo (n. pr. l. 1951) le okoli 63 milijard. Država ima torej od cest le dobičke.

POČASNO IZUMIRANJE

Najmanjše število rojstev na svetu ima Avstrija. Na 1000 prebivalcev pride letno komaj 15 novorojencev, saj je 65 odstotkov vseh zakoncev brez otrok. Prebivalstva je v državi čedalje manj in strokovnjaki so že izračunali, katerega leta bi Avstrijci, če se razmere ne spremenijo, kratko in malo — izumrli.

NAD PREPADOM

V Stolvciji v Rezijanski dolini je družinska mati Ana Clemente nabirala butare dračja in jih s strmega brega pošiljala po žičnici v dolino. Ko je butaro navezovala na žico, je tudi njo potegnilo preko prepada. Že je malo manjkalo, da bi se bila prepeljala, kar so ji popustile moči in je omahnila v sto metrov globok prepad, kjer se je razletela na kose.

NOVICE

ZNAMENIT SESTANEK

Na pobudo slovitega župana La Pire so se zbrali v Florenci na večdnevno zborovanje zastopniki mest iz 37 držav. Na njem so govorili ravno tako predstavniki Londona, Moskve, Jeruzalema in Pekinga kakor mest v Indoneziji in Ameriki.

Ob zaključku so soglasno sprejeli resolucijo, sestavljeno v latinščini in starogrščini, v kateri poudarjajo, da bi rušenje mest v bodoči vojni pomenilo dejanje, uperjeno zoper človeško omiko. V mestih je nakopičeno kulturno bogastvo, ki so ga skozi stoletja z velikim trudom zbirali nešteti rodovi, in njegovo uničenje bi povzročilo nepopravljivo škodo vsemu človeštvu. Zato pozivajo župani odgovorne voditelje na svetu, naj vsa naspirtja med narodi poravnajo v bodoče samo v miroljubnih pogajanjih in ne z orožjem.

Zanimivo je, da so zborovanje zaključili s slovesno sv. mašo v cerkvi Santa Croce, ki jo je daroval florentinski kardinal Della Costa. Službi božji je prisostvoval tudi sovjetski veleposlanik Bogomolov s soprogo, ki sta se srečala s kardinalom ter se mu globoko poklonila.

UMETNI DEŽ

V Londonu in okolici je že mnogo tednov vladala huda suša. Zadnje sredo pa so radijske postaje javile: »Kljub jasnemu in sončnemu dnevu bo popoldne ob treh deževalo. Vzemite s seboj dežnike.« Ljudje so zmajevali z glavami, a točno ob treh se je pooblačilo in usula se je napovedana ploha. Bajje so učenjaki tri leta študirali, dokler so našli tajnost umetnega dežja, ki bo velikanške važnosti za gospodarstvo.

ZDAJ GA BODO!

Na Švedskem so po 30 letih delne prepovedi spet dovolili svobodno točiti alkoholne pijače. Ker se je vlada bala pravega naskoka na gostilne, je pred vsako postavila stražnika ter pozvala ljudi, naj bodo zmerni.

Največji dnevnik Svenska Dagbladet je pa prinesel značilen oglas: čez prvo stran je natiskal masten stavek »Ne bojte se! Dajmo ga!« in pustil ostalo stran prazno. Le v kotu spodaj je bil drobno tiskan naslov velikega vinskega podjetja.

KRALJICE LEPOTICE

Tekem v lepoti noče biti ne konca ne kraja. Od l. 1919, odkar so začeli izbirati razne »miss«, pa do danes, so jih izvolili nič manj kot 1 milijon, 243 tisoč in 499. Od teh so vse silile k filmu, sprejeli so jih pa le 117. Vsem ostalim »kraljicam lepoticam« je kmalu zletela krona z glave.

»SEŽGAL SEM HITLERJEVO TRUPLJO«

Med ujetniki, ki so se te dni vrnili iz Sovjetske Rusije, je tudi bivši Hitlerjev osebni sluga Heinz Linge. Ker je bil do poslednjega trenutka zraven Hitlerja v zaklonišču predsedništva vlade, so ga časnikarji spraševali, kakšen konec je storil Hitler.

Ko so se Rusi bližali zaklonišču — je rekel Linge — se je Hitler ustrelil, njegova žena Eva Braun se je pa zastrupila. Linge je nato zadel Hitlerjevo truplo na rame, ga nesel iz zaklonišča ter na višji ukaz sežgal na

grmadi obenem s skupino drugih mrtvih nacističnih voditeljev. O Hitlerju pravi, da je bil zadnje čase besen od jeze ter je večkrat trepetal po vsem telesu. Poslednje ure pred smrtjo je pa bil »zbran in miren«.

ZOPET NESREČA

Ena najhujših nesreč je pretekli teden zadela ameriško civilno letalstvo. Zrakoplov na progi New York-San Francisco je ob polletu preko Skalnih gora trčil ob gorske stene in se zrušil v brezdanje prepade. Vseh 65 potnikov je ob življenje.

DOLGO ŽIVLJENJE

V Parizu so se sestali na letno zborovanje zdravniki. Tam so ugotovili, da je bila v Napoleonovih časih srednja življenjska doba od 25 do 30 let, medtem ko se je danes podaljšala na 68 do 70. Čez pol stoletja bo zdravstvo že tako napredovalo, da bo večina ljudi živela preko 100 let.

S tem se pa pojavijo nova socialna vprašanja, kot starostno zavarovanje, pokojnina in podobno.

PRIDNI POSLANCI

Pred nekaj dnevi so v rimskem parlamentu razpravljali o državnem proračunu. Ker gre za davke, bi človek mislil, da bo na seji vsaj večina ljudskih zastopnikov prisotna. V resnici so pa od 590 poslancev bili v dvorani le minister, poslanec, ki je poročal, in eden, ki je poslušal. Kot navzočih je pa bilo vpisanih 320, seve le za to, da so lahko povlekli — dnevniice.

ADENAUER JE OBOLEL

Nemški kancler Konrad Adenauer se je prehladil in moral v posteljo. V torek sta dva njegova zdravnika izjavila, da ga je napadla pljučnica. Bolezen je sicer lahka, toda kljub temu nevarna, ker ima Adenauer že čez 79 let. Če bi umrl, bi zašla zapadna Nemčija v krizo, kajti mož je eden najspособnejših politikov, kar so jih imeli Nemci, in nima enakovrednega naslednika.

KDOR IMA DENAR

Prihodnje leto boste lahko šli na počitnice v Rusijo. Tako vabijo milanski potniški uradi. Cena izleta za dvajset dni znaša 250 tisoč lir. V zgornji Italiji se je prijaviilo že 10.000 izletnikov.

ENI ZADOVOLJNI, DRUGI NEZADOVOLJNI

Pretekli teden je rimski senat odobril zakon o tako zvanem krožnem skladu. Sedaj je potreben samo podpis predsednika republike, pa bo zakon stopil v veljavo.

Goričani so zelo zadovoljni, Tržačani se pa jezijo. Sklad, sestojč iz 32 milijard, so namreč Amerikanci dali Trstu, da z njim podprejo njegovo gospodarstvo. Sedaj je pa parlament določil, da vlada priloži še 5 milijard, toda zato naj bodo deležni podpor iz sklada tudi Goričani. To se je zgodilo predvsem v korist ladjedelnic v Tržiču.

Tržačani, ki so mnenja, da je sklad bil doslej njihova izključna lastnina, so izračunali, da so s tem prikrajšani za 7 do 8 milijard. Jezi jih tudi, da bo z njihovimi milijardami razpolagal 8-članski odbor, v katerem sedi 5 zastopnikov rimskih ministrstev, tako da bodo v njem Tržačani in Goričani v manjšini.

USTANOVILI SO POSEBEN ODBOR

Bivši partizani in politični preganjanci iz tržaške, goriške in videmske pokrajine so ustanovili poseben odbor, ki si je postavil nalogo, da zaščiti koristi obtožencev na procesu proti Beneški četi.

Odbor, v katerem sede Slovenci in Italijani, je poslal spomenico predsedniku republike Gronchiju, načelniku vlade, raznim skupinam v parlamentu in tajništvom njihovih strank. V njej dokazuje, da je proces protipostaven, da razpihuje v naših krajih narodnostno mržnjo ter izpodkopuje sporazum med sosednima državama.

NE BO V STISKI

Peron še vedno ne ve, kje bi se ustalil. Bajje pojde v Španijo. Ko je odšel, je vzel s seboj, kar je hotel, vendar so našli v njegovem stanovanju še 20 milijonov dolarjev in mnogo draguljev. Mož je kljub vsem političnim težavam bil vedno veselega in lahkega značaja. Po smrti Evite — ona ga je držala na vrvi — je letal stalno za ženskami. Najprej je bila neka Weiss, zdaj so pa prestregli pisma, ki jih je z ladje, kjer je čakal, pošiljal neki šestnajstletni frklji. Janez Peron ima 60 let, a še vedno ni resen.

Socialno ozadje vstaje v Maroku

Nadaljevanje s 1. strani

Najtežji problem, s katerim se ne bori le Maroko, ampak vsa severna Afrika, je prenaseljenost. Naravni prirastek prebivalstva znaša samo v Maroku 200 tisoč duš na leto, v severni Afriki pa nič manj ko 800 tisoč. V zadnjih 35 letih se je število mohamedanskega prebivalstva potrojilo.

Ker je nemogoče preskrbeti rastočim množicam dostojnega zaslužka, vlada med njim nepopisna beda. Časnikar, ki se je podal v Maroko, pripoveduje, kako živi tam neizkušen delavec. Enega je obiskal na domu v leseni kolibi in ugotovil naslednje: poleg žene mora delavec preživljati še 7 otrok. Vse njegovo pohoštvo sestoji iz 3 blazin, 1 žimnice, položene čez 3 lesene zaboje, in iz enega prenosljivega ognjišča iz gline. Zjutraj je družina zaužila čaj in kosček kruha, opoldne nekaj zelenjave in za večerjo spet čaj.

Razume se, da je bil delavec kakor vsi njegovi tovariši goreč narodnjak, prepri-

čan, da je treba samo strmoglaviti z oblasti francoske izkoriščevalce, pa bo njegovi družini dobro.

Vendar stvar ni tako enostavna. Če bi maroški nacionalisti zmagali, bi tudi oni stali pred velikanskimi težavami. Kako naj preskrbe kruha milijonom revežev? Zmanjšati bi morali število otrok ali pa vložiti v gospodarstvo silne milijarde kapitala. Strokovnjaki so izračunali, da bi bilo za reševanje gospodarske krize severne Afrike potrebno potrošiti nič manj ko 700 milijard lir na leto.

Odkod naj Arabci in Berberi vzamejo te silne denarje, da polagoma zaposle zaostale rojake? Take kapitale bi jim mogla preskrbeti samo Francija. Tu je dana zdrava podlaga za bodoče sodelovanje med Francijo in Marokom. Če bodo v Parizu dovolj pametni in daljnovidni, lahko še vedno ohranijo severno Afriko v francoski skupnosti narodov ter spremene sedanje sovražnike v prijatelje in zaveznike.

Dopisi s Tržaškega

BAZOVICA

Pred nekaj dnevi so se po Bazovici začele širiti govorice, da se letos pri nas otvori italijanska ljudska šola. Ljudje so se spraševali, kje bodo našli učence, ko je vendar splošno znano, da razen nekaj družin finančnih stražnikov in drugih državnih uslužbencev, Italijanov tu ni.

In vendar se je v sredo začel italijanski pouk!

V laško šolo se je vpisalo 6 otrok, med katerimi so trije sinovi slovenskih staršev, ki so državni uslužbenci v Trstu. Iz tega sklepamo, da se je moral na te ljudi izvajati moralni pritisk, kajti drugače ne moremo razumeti, zakaj bi svojih otrok ne dali v slovensko šolo.

Kakor imajo Italijani nesporno pravico in dolžnost, da svoje otroke pošiljajo v laške šole, tako imajo Slovenci enako pravico, da svoje otroke vzgajajo v materinščini.

Oblastva porečejo, da nam teh pravic nihče ne krati. To je na videz res, a na žalost moramo ugotoviti, da se na slovenske starše posredno ali neposredno izvaja gospodarski in socialni pritisk, kar povzroča, da se število slovenskih učencev iz leta v leto zmanjšuje. Temu nemoralnemu in nekrščanskemu početju se ob začetku vsakega šolskega leta pridružuje naš stari neprijatelj «Il Piccolo», ki porabi cele stolpce svineca, da blati in omalovažuje naše šolstvo. Le poglejmo, s kako naslodo je letos beležil manjšanje števila slovenskih učencev!

Te žalostne razmere pa seveda nikakor ne opravičujejo slovenskih staršev, ki svoje otroke vpisujejo v laške šole. Če bi namreč naši nasprotniki naleteli na enoten in odločen odpor Slovencev, bi prav gotovo opustili vsak pritisk, kajti vseh Slovencev bi ne mogli odpustiti iz služb.

Če upravičeno pomislimo, da so za ustanovitev laške šole bili potrebni otroci slovenskih staršev, tedaj po vsej pravici lahko trdimo, da je ta šola raznarodovalno dejanje, ki ga vsi trezni ljudje morajo obsoditi.

Edino pravično načelo bi moralo biti, da spada vsak italijanski otrok v italijansko, vsak slovenski pa v slovensko šolo.

V torek so pripeljali v tržaško bolnico 50-letno Angelo Križmančič por. Žagar, ki si je na dvorišču svoje hiše zlomila komolec.

Če ne nastanejo kaki zapletljaji, bo ozdravela v nekaj tednih. Bog daj, da bi tako bilo.

BOLJUNEC

Naj danes zaenkrat pozabimo na razmere v našem kamnolomu, ki nam še vedno povzročata hude preglavice, ter raje poročamo o nedeljskem vselem dogodku.

Dolinska občinska uprava je priredila v Boljuncu praznik grozdja. Kljub močni burji so se že v zgodnjih popoldanskih urah začeli zbirati na vaškem trgu številni ljudje iz vseh vasi Tržaškega brega kakor tudi mnogi Tržačani, ki so prihiteli na naš praznik z avtobusi, z motorji in nekateri celo peš.

Ob določeni uri se je začel koncert občinske godbe iz Trsta. Trajal je do 16. ure, ko so se med splošnim zanimanjem prisotnih prikazali na trgu alegorični vozovi. Najprej

je šel mimo odra, kjer je stala ocenjevalna komisija, voz iz Boljunca. Predstavljal je stari grad »Na robidici«, ki je nekoč stal nad Borštom in je danes grb naše občine. Ob vozu so stali srednjeveški stražarji, za njim pa je stopala skupina veselih deklet. Sledil je voz iz Doline, ki je kazal vaške godce pod latnikom in med njimi dekleta v narodnih nošah. Nato so prišli na vrsto vozovi iz Prebenega (velik grozd), iz Boršta (stiskalnica, iz katere je teklo novo vino), iz Riemanj (velika majolika, ob kateri so stali fantje in dekleta v narodnih nošah) ter voz iz Krogelj. Ko se je spreved končal, je ocenjevalna komisija podelila nagrade. Prvo nagrado je prejel voz iz Boljunca, drugo voz iz Doline, tretjo Riemanjci, nato Prebeneg, Boršt in Krogelje.

Nastopili so nato številni pevski zbori, s samostojnimi koncerti. Na koncu pa so združeni mešani zbori zapeli pesem »Pozdravljeni«, ki jo je dirigiral Drago Petaros. Udeležence sta še posebno vžgali pesmi »Plovi, plovi« in »V boj«, ki so ju zapeli združeni moški zbori pod vodstvom Draga Žerjala.

Ne smemo pozabiti tudi folklorne skupine iz Brega ter dolinskega kvarteta, ki sta vzbudila splošno zanimanje in veselje med številnimi gledalci.

Dolinski občinski upravi naj gre naše priznanje za lep uspeh praznika grozdja v Boljuncu!

Zelo smo veseli, da smo končno zopet dobili lastnega dušnega pastirja v osebi č. g. Lojzeta Zupančiča. Prepričani smo, da se bomo z njim dobro razumeli, saj vemo, da je zlasti med mladino zelo priljubljen.

BARKOVLJE

Kljub precejšnji burji, katere sunki so dosegli celo 70 km na uro, je bila v nedeljo v barkovljanskem zalivu padalska prireditve. Okoli 11. ure se je izza Miramara prikazal zrakoplov, na katerem je bilo 22 padalcev. Ko je letalo naredilo prvi poskusni krog, se je pojavilo vnovič, nakar je na dogovorjeno znamenje iz aviona skočilo 7 padalcev. Burja jih je odnesla daleč od mesta, kamor bi morali pasti, tako da so jih policijski čolni težko dohitevali. Pet ljudi so rešili, ostala dva pa sta izgubila življenje. Dvaindvajsetletno Tržačanko Nidijo Rasuro so nezavestno dvignili iz morja in je kljub takojšnji zdravniški pomoči kmalu izdihnila. Prof. G. Miceu je najbrž utonil, ker ga doslej niso še našli. Oblastva so uvedla strogo preiskavo, da bi odkrila morebitne krivce nesreče. Nekateri trdijo, da bi prireditve zaradi burje sploh ne smele biti. Govori se, da padalci niso imeli s seboj niti noža, s katerim bi mogli porezati vrvi padala, niti rešilnega pasu, ki se avtomatsko napolni z zrakom.

Nesrečna smrt dveh znanih Tržačanov je vzbudila v mestu splošno žalovanje. Mlado padalko so pokopali v sredo na občinske stroške.

ŠTIVAN

Generalni komisar dr. Palamara je na zadnji tiskovni konferenci v Trstu med drugim poročal, da je neka tržaška delniška družba zaprosila za državno posojilo 2 milijard lir, s katerima bi v Štivanu zgradila tovarno papirja.

Najbrž gre za načrt, ki ga je svoj čas mislilo izvesti neko švicarsko podjetje, kateremu pa bivša ZVU ni dala potrebnega dovoljenja. Pravijo, da bo tovarna stalno zaposlila 400 delavcev in da jo nameravajo zgraditi v Štivanu zato, ker je tu na razpolago dovolj vode.

Nekateri trdijo, da bo tovarna stala na zemljišču, ki je last devinskega princa, in sicer na desnem bregu prvega izvirka Timave.

Sicer bomo v kratkem videli, kaj je na stvari.

Gradnjo novega industrijskega podjetja bomo prav gotovo pozdravili, če bodo sprejeli na delo najprej domačo delovno silo, ki je pri nas ne manjka. Silno se pa bojimo, da bodo kakor povsod imeli tudi tu prednost — tuji.

ZGONIK

Prvo nedeljo v oktobru so verniki zgoniške fare slovesno sprejeli novega dušnega pastirja. Goriška nadškofija je za župnega upravitelja v Zgoniku imenovala č. g. Antona Prinčiča, našega rojaka iz sončnih Brd, ki je doslej služboval v Gradežnu.

Novemu pastirju želimo, naj mu Bog da mnogo sreče v njegovem vzvišenem, a težkem delu za vero in narod.

DEVIN

Preteklo nedeljo sta si v cerkvi sv. Duha v Devinu obljubila večno zvestobo g. Josip Gruden in gđ. Lidija Varisko. Ženin je sin znanega in uglednega trgovca g. Grudna, nevesta pa izhaja iz stare devinske ribiške družine.

Mlademu paru želimo mnogo sreče in božjega blagoslova na novi življenjski poti.

SV. IVAN

Pred nekaj dnevi je v Rimu bil posvečen v mašnika naš rojak č. g. Viljem Žerjal iz znane narodno zavedne svetoivanske družine. G. Žerjal je slušatelj Gregorijanskega vseučilišča v Rimu.

Mlademu mašniku iskreno čestitamo ter mu želimo obilo božje milosti v njegovem vzvišenem poklicu.

DOLINA

Tudi pri nas bodo odprli italijansko ljudsko šolo. Baje se je vpisalo vanjo 11 učencev. Kje so jih dobili? Ali so tudi pri nas taki starši, ki hočejo, da jih bodo njihov lastni otroci zmerjali s »ščavi«? Ali se ne zavedajo, da je hud greh potujčiti lastnega otroka? S tem ga že v mladih letih nauče hinavščine in mu ubijejo značaj in ves ponos. Človek, ki odpade od lastnega naroda, je sposoben izdati tudi še takho svetle ideale. Prepričani smo, da se kaj takega v naši ponosni in zavedni Dolini ne bo primerilo.



T O V A R N A

Prinčič

KRMIN - CORMONS

TELEFON ŠT. 32

Izdeluje vsakovrstno pohištvo, spalnice, jedilnice, kuhinje i t d. Izvrši vsako delo po naročilu. Prodaja po tovarniških cenah, jamči za solidno delo.

Dopisi iz Goriške

PODGORA

Pretekli teden je višji tehnični urad v Benetkah oddal na dražbi gradnjo mostička iz železobetona, ki pojde z levega soškega brega ob koncu ulice Brigata Pavia na desni breg v višini Terpinove gostilne v Podgori. Delo je sprejelo SALE iz Padove. Za gradnjo mostu bo država prispevala 15 milijonov, goriška mestna uprava pa en milijon lir.

Sedaj je treba z deli zares pohiteti. Saj so morali podgorski delavci in drugi prebivalci skozi štiri leta delati velik ovinek po pevskem ali ločniškem mostu, ako so hoteli priti v Gorico, ali so se pa morali posluževati avtobusa. Po mostičku bo dovoljen promet ne le osebam, marveč tudi lažjim vozilom, kar pride v dobro tudi kmetovalcem. Zato to gradnjo še bolj veselo sprejemamo in pozdravljamo.

ŠTANDREŽ

V Štandrežu že več dni kopljejo jarke za napeljavo dveh glavnih vodovodnih cevi do posameznih hiš v stranskih ulicah.

Goriško županstvo javlja, da je do izvršitve del ustavljen promet v naslednjih ulicah: Monte Sabotino, Cavalleggeri di Lodi, Tabac, Monte Grappa, Monte Testa, Reggimento P. Reale, Del Montello, Matajur, Montasio, Ticino, Tagliamento, Livenza, Natisono in na štandreškem trgu.

Preteklo nedeljo je dveletna deklica Marija padla v ulici Sv. Mihaela s tri metre visokega balkona. Pri padcu ni, hvala Bogu, pretrpela težkih poškodb; odpeljali so jo sicer v bolnico Brigata Pavia, a upamo, da bo v nekaj dneh ozdravela. To želimo njej in družini, zlasti pa prestrašeni materi.

ŠTEVERJAN

Zadnja nevihta z dežjem hvala Bogu ni napravila pri nas in drugod v Brdih velike škode kakor ponekod v Furlaniji. Dež je grozdu še koristil, ker je ob koncu preteklega tedna nastalo zopet lepo in toplejše vreme. Začudili smo se, ko smo zagledali Nanos in Čaven pobeljena s snegom.

Vse kaže, da bo letošnja trgatva tako po količini kakor po kakovosti boljša od lanske. Nekateri so pričeli s trgatvijo že v preteklem tednu, večina pa trže ta teden. Mošt je zelo sladek, saj je pokazal pri merjenju do 23 stopinj sladkorja. Tudi cena mošta se dobro drži (okoli 95 lir liter). Upamo tudi, da bo letošnja cena vina višja od lanske. Zato svetujemo vinogradnikom, naj vina preveč ne ponujajo, ker bi trgovalci našo stisko koj zlorabili in cena bi padla. Vino je edino naše upanje, ker smo letos imeli zelo slabo kupčijo s sadjem. Tudi hruške in jabolka so nam malo vrgla. Celó najboljše smo morali prodati po 30 lir za kg.

Končno se bo to nedeljo izpolnila topla želja vseh Števerjancev. Naše županstvo prenese svoj urad v lepo obnovljeno občinsko hišo. Slovesne otvoritve prostorov se bodo udeležili tudi zastopniki oblasti.

Naš blok za Kojško je od sobote dalje odprt, in sicer ob sobotah in nedeljah od 7. ure zjutraj do polnoči, ob delavnikih pa do 19. ure. Od 15. oktobra dalje bo vozil, kakor je Novi list že poročal, skozi Števerjan v Gorico in Solkan tudi avtobus iz Jugoslavije.

SEJA DEŽELNEGA SVETA

Ker vemo, da mnogi Slovenci radi obiskujejo seje deželnega sveta, javljamo, da bo prihodnja seja v soboto, 15. t. m. ob 15. uri, in sicer v občinski dvorani na Korzu Verdi. Seja bo posvečena raznim zadevam deželne uprave.

TRŽIČ

Policija še ni zasedila tatov, ki so v naših ladjedelnicah ukradli ogromne količine niklja, o čemer smo že poročali. Sedaj pa pišejo o novi tatvini. To pot gre za dragoocene ameriške daljnoglede, ki so bili namenjeni italijanskim vojnim ladjam. Tatvina pa je še bolj zagonetna, ker so bili daljnogledi shranjeni pod strogim nadzorstvom na varnih prostorih. Verjetno je, da gre v enem in drugem primeru za iste tatove.

IZ DOBERDOBA

V veliko veselje Doberdobcev in prebivalcev drugih vasi, ki spadajo pod našo občino, je že začel poslovati samostojni poštni urad. Zaenkrat še uradujejo v občinski hiši. Gradnja posebnega poštnega urada živahno napreduje in upamo, da se bo v kratkem končala.

Še z večjim zadovoljstvom pa so se napolnila naša srca, ko smo zvedeli, da so pretekli teden v tržiških ladjedelnicah ponovno poklicali na delo delavce, ki so bili doslej v breme dopolnilni blagajni. Da so jih zopet zaposlili, se imamo zahvaliti povečani proizvodnji v ladjedelnicah, ki imajo sedaj jamčenih naročil za več let. Vodstvo tržiških CRDA se sedaj pogaja za gradnjo treh velikih 36.000-tonskih petrol. ladij za ameriško družbo Standard Oil New Jersey. Razgovore v Ameriki vodi že dalj časa inženir Croveti, ki je eden najplivnejših tehnikov v naših ladjedelnicah. Vse kaže, da se bo zadeva rešila v korist tržiške industrije in s tem tudi slovenskih kraških delavcev, ki so tu zaposleni. Teh vesti se veseli tudi Novi list, ki je našemu delavstvu trajno dajal upanja, da se bodo delovne razmere v tržiškem velepodjetju izboljšale in uredile ter da bodo delavci vsaj delno rešeni trajne more, ki jo zlasti povzroča brezposelnost.

IZ PLEŠIVEGA

Krminski občinski svet je pred 10 dnevi odobril sklep upravnega odbora, da se podaljša napeljava elektrike do Subide. Nova je in Plešivega. Prav tako so odobrili sklep, da se do zgornjih briških vasic in Pradisja podaljša tudi vodovod.

Stroški za dela bodo najbrž znašali nekaj nad 10 milijonov lir.

Že v zadnji številki smo poročali o teh potrebah naših vasic in tudi danes ponovno pozivamo oblastva, naj zares pohitijo s temi deli, da ne ostanemo le pri besedah in obljubah.

ZANIMIVE ŠTEVILKE

Goriški meščani so pokadili samo v mesecu juniju 42 q tobaka raznih vrst in zanj potrošili kar 40 milijonov lir.

V istem mesecu je mestni avtobus prevozil 140.000 potnikov, ki so plačali za vožnjo 4 milijone. Pa naj reče kdo, da nismo izredno pametni in odlični gospodarji.

IZ SOVODENJ

Prejšnji teden je goriški prefekt dr. De Zerbi sprejel našega župana g. Češčuta. Bržkone nista razpravljala le o občinskih upravnih zadevah, temveč tudi o hišnih preiskavah, ki so jih svoj čas izvršili orožniki iz Gabrč pri nekaterih naših domačinah. V javnosti se o preiskavah šušlja to in ono, a nihče ne ve za prave vzroke. Zato bi bilo prav, da se vsa zadeva javno pojasni in razkrije meglja, v katero so doslej preiskave zavite.

Prejšnji teden je bila seja občinskega sveta, ki je razpravljala o proračunu za leto 1956. Zadnji izkazuje nekaj nad 3 in pol milijona lir primanjkljaja; za kritje bo občina prosila državno podporo.

V najkrajšem času bodo postavili v zvonik novo uro, o čemer smo v Novem listu svoj čas že poročali. Občinski svet je sprejel ponudbo podjetja Peressin Osvaldo iz Moše. Ura bo stala 90 tisoč lir.

IZ GRADEŽA

Delo v tovarni Arrigoni se je obnovilo. Pri pogajanjih v Rimu so se delavci končno sporazumeli s podjetjem. K uspehu so največ pripomogli državni podtajnik Ferrari Aggradi, gradeško županstvo in državni poslanec Baresi. Sedaj je obstoj edine gradeške industrije zagotovljen.

V zadnjem času je vzbudil pravi vihar zanimanja neki občudovanja vreden tat, ki spada prav gotovo med velike umetnike tatinske stroke. Občeval je vedno le v najboljših gradeških krogih. Med njimi je bil znan pod imenom »grof iz Benetk«. Bil je silno radodaren, delil je med ubožnejše znance lepe darove. Saj je lahko, ko si je posebno avgusta napolnil žepo z zares drznimi in mojstrskimi tatvinami. Vdiral je v vile odličnih gospa, ko je zvedel, da so odšle na počitnice. Prav so mu prišli zlasti razni biseri, zlate ure in denar. Tako je okradel najbolj znane vile v mestu. Samo denarja si je nabral za okoli 400 tisoč lir. Privoščil si je najraje Švicarke, Nemke, v skrajnem primeru mu je bila dobra tudi Italijanka.

Končno ga je policija vendar odkrila, ker ji je prišla na uho izredna darežljivost »grofa iz Benetk«. Toda v trenutku, ko ga je hotela aretirati, se ji je izmuznil in odpotoval z brzecem proti jugu. Danes išče aristokratskega tatiča vsa policija v državi.

GRADNJA LJUDSKIH HIŠ

Ministrstvo za javna dela je odobrilo 150 milijonov lir za gradnjo novih ljudskih hiš v goriški deželi. Obvestilo je nedavno tega dobil iz Rima senator Rizzatto. Priznati je treba, da je gradbena dejavnost pri nas in drugod v državi izredno živahna in da bo stanovanjska kriza, ako bodo z zidanjem tako nadaljevali, v nekaj letih popolnoma odstranjena.

ŠOLNIKOVO SLOVO

Pretekli teden se je poslovil od slovenskega učiteljstva v Gorici šolski nadzornik Spazapan, ki je bil nad 35 let v stiku s slovenskim šolstvom. Bil je velik italijanski narodnjak, a upošteval tudi pravice manjšine. Za slovo so mu slovenski učitelji darovali zlato kolajno in lepo vezani zbirki Prešerna in Pascolija.

Beneška Slovenija

IZ DREKE

Vsem je znano, da se velika večina naših mož in fantov klati po svetu za zaslužkom. Mnogo jih je v belgijskih rudnikih, pa tudi v Franciji, Avstraliji, Kanadi jih ne manjka. Domače gospodarstvo propada, ker ni delovne sile. V teh hribih danes ni mogoče živeti. Ker ni druge pomoči, so ljudje prisiljeni na izseljevanje. Ponašajo se z našimi ljudmi, češ da so pripravljene preliti do zadnje kapljice krvi za domovino, a jim to zvestobo vračajo s tem, da jim pomagajo k izseljevanju, ker nečejo, da bi v teh nerodovitnih krajih trpeli gladu. Sedaj se kar 40 družin pripravlja na izselitev v Severno Ameriko. Nekatere vasice se bodo popolnoma izpraznile. V ZDA jih sprejmejo kot begunce morda zato, ker imajo na jugoslovanski strani veliko travnikov; res čudne razmere! Stoletja so naši ljudje živeli na domači zemlji in ni bilo slišati, da bi kdaj trpeli lakote, sedaj pa, ko po vsej Italiji nikomur ne manjka kruha, se morajo seliti, a

ko hočejo živeti. Istrskim »ezulom« zida Italija stanovanja in preskrbuje delo in zaslužek, našim »ezulom« pa pripravlja potne liste za prekoceansko potovanje. Ne z izseljevanjem, marveč z različnimi javnimi deli ter različnimi podporami bi morala državna in deželna uprava podpreti svoje zvesto slovensko prebivalstvo na meji.

ŠEMPETER SLOVENOV

Štiridesetletni zidar Herman Kornelij iz Petjaga je konec septembra peljal na motorju v Čedad 26-letnega Stanislava Hrasta.

Pri Šenčurju je pridrvel od zadaj neznan avto, motorista podrl na asfaltirano cesto ter zbrzel naprej tako hitro, da mu policija ni mogla priti na sled. Ponesrečenca sta bila takoj prepeljana v čedadsko bolnico. Hrasta so zdravniki obvezali in ga še isti večer poslali domov, Kornelija pa so zaradi poškodb na glavi in na drugih mestih pridržali; njegovo stanje pa ni nevarno in je sedaj že morda ozdravel.

BELI GRAD ZAKLETI GRAD

MIRAMAR SE VPLETE

Beli grad ob morju je kot zakleti grad valbil Habsburgovce k sebi. Tudi Elizabeto. Nekatere stare zgodbe pravijo, da so se nad avstrijsko cesarico maščevali duhovi italijanskih patriotov, ki jih je njen mož v dobi osvobodilnih borb dal kar hladnokrvno obešati.

Vlada na Dunaju je upala, da bo cesarski obisk v Italiji duhove malo pomiril. Zato je bilo določeno potovanje preko Ljubljane in Trsta v Benetke. V Ljubljani se je zopet pokazalo usmiljeno srce Elizabete. V uršulinskem samostanu je vprašala, če je pri njih kaj sirot, Uršulinke so privedle uhožne deklice, med njimi tudi tri zamorke. Cesarica se je začela z vsemi brez razlike igrati in prepevati, da je kar pozabila na predpisano uro odhoda.

Potovanje je teklo dalje proti jugu k morju. Na Opčinah se je odprl nebeški pogled na smaragdno Adrijo in na beli grad ob njej, ki so ga pravkar začeli graditi. Sprejem za sprejemom se je vrstil. Pri slavnosti na mestnem županstvu je že mignil črni prst usode. V veliki dvorani, razsvetljeni s plinskimi lučmi, je izbruhnil strahovit požar. Kdo ga je povzročil, niso mogli ugotoviti. Drugo znamenje se je pokazalo na okrašenem splavu, ki je vozil cesarsko dvojico in spremstvo po tržaški luki. Velikanski cesarski orel na jamboru iz bleščočega kristala se je nenadoma razletel na tisoč koščkov.

Spremistvo je imelo to nesrečo za usodno znamenje. In res je bil sprejem v italijanskih mestih mrtvaško hladen. Šele čez dolgo let pozneje, bilo je že leta 1882, ko je bil skoro zabrisan spomin na prve žrtve Miramara, je Elizabeta z možem prišla ponovno v zakleti grad.

Za cesarico so se 1882. leta začela usodna leta. Takrat so se vneli nemiri v Krivosijah na skrajnem koncu monarhije. Obenem je italijansko domovinsko gibanje zajelo zapadno mejo Avstrije ter se je potegovalo

za osvobodjenje Trsta. Spomini, kako je Avstrija kruto ravnala v dveh prejšnjih vojnah z domoljubi, so odprli žgoče rane. Iredentisti, med njimi mladi Viljem Oberdank, so zahtevali obračun. Kot posledica liberalnih revolucij še izza leta 1848 so se pojavila tudi razna anarhična gibanja.

Avstrijski ministrski predsednik grof Taaffe je menil, da bi se duhovi pomirili, če bi se cesarski par pokazal med svojimi podaniki. Zato sta cesar in Elizabeta prišla v hudi plohi 14. septembra zvečer v grad Miramar. Obema je bilo tesno pri srcu, ko sta kot prvo novico zvedela, da so v Ronkah zgrabili Oberdanka, ker je nameraval izvršiti atentat na cesarja. Mrzel kot vedno, je cesar pristal na smrtno obsodbo. S tem je bila v zakletem gradu podpisana tudi smrt žene Elizabete.

Že naslednji dan, ko je stopila iz parka, je brala na nekem zidu napis »Morte a Francesco Giuseppe«, »Evviva Oberdank«. Mrzlo jo je streslo v hudih slutnjah. Za drugi dan je bil oznanjen dvorni ples na Lloydovem parniku »Berenice«. Ko sta vladarja s spremstvom stopala v Miramaru po tistih stopnicah, koder je Maksimilijan z ženo poslednjikrat odšel v svet, je začelo treskati in grmeti. Vihar ni pustil, da bi gostje pristali ob boku »Berenice«. Vsi prepadeni in premočeni so se vračali po morju, ki se je medtem malo umirilo, v devinski grad na slavnostno večerjo k princu Thurn-Taxisu. Cesarska šalupa je komaj ušla poginu v valovih.

Naslednji dan je sijalo sonce ko kristal, a ne za nesrečno ženo s krono na glavi. Zapisana usoda jo je zalezovala. Ko se je sprehajala ob robu miramarskega parka pod borovci in pinijami, ko je ves kraški breg dehtel v zgodnjem jesenskem opoju, je anarhist Luccheni opazoval izza grma svojo poznejšo žrtev. Zaradi spremstva in okoliščin mu ni bilo še dano, da izpelje svoj načrt.

SLOVENSKO NARODNO GLEDALIŠČE ZA TRZASKO OZEMLJE

priredi:

v nedeljo, 16. t. m. ob 16. uri, v dvorani Prosvetnega doma na OPCINAH mladinsko igro Oskarja Wuehnerja

Pastirček Peter in Kralj Brillantini

v četrtek, 20. t. m. ob 18. uri, v dvorani na stadionu »PRVI MAJ« pri Sv. Ivanu mladinsko igro Oskarja Wuehnerja

Pastirček Peter in Kralj Brillantini

v petek, 21. t. m. ob 20. uri, v dvorani prosv. društva »lv. CANKAR« v ulici Montecchi komedijo Ferdinanda Rogerja

3 + ENA

GREGORČIČEVO SLAVJE

V Braniku, nekdanjem Rihemberku, so vzdali na združnem domu spominsko ploščo Simonu Gregorčiču, ki je tu več let kaplanoval. Plošča je bila nekoč na Kaplaniji, a so jo fašistični kulturnosoci razbili. Delci kamna so ležali skozi leta v veži neke gostilne. Domačini so koške shranili in jih sedaj sestavili, da ostane spomin na fašizem in pesnika živ tudi med potomci njegovih faranov.

KUPO GORJA DO DNA

Elizabeti je bilo določeno, da ne sme odložiti čaše, dokler ne spije iz nje vsega gorja. Spet je začela begati iz kraja v kraj po vsem svetu kot da bi jo preganjale maščevalne erinije. Tudi versko se ji je začelo nekaj blesti. Verovala je sicer v Boga, a po svoje. Imenovala ga je »Veliki Jehova«. V tej duševni krizi jo je še bolj potlačila »Mayerlinska žaloigra«.

Skrivnostna smrt njenega ljubljeneega sina, prestolonaslednika Rudolfa, jo je skoro smrtno prizadela. Trpela pa je že ob njegovem življenju. Že zmlada izročena v vzgojo dvorjanom brez tople ljubezni staršev je princ rastlel ko kopriva ob poti. Svoje glav in premalo realist v življenju je kljuboval celo cesarju. Bil je bolj liberalnih idej in je pisal celo članke proti cesarjevi politiki. Obenem se je zavedal, da bo nekoč gospodar cesarstva in si je domišljjal, da mu je vse dovoljeno. Postal je ženskar, nič ga ni pri tem oviralo, ne božja postava ne čast. Medtem si je nakopal tudi neozdravljivo bolezen. Zaradi pozabe se je vdal pijači. Tako razbrzdano življenje ga je stalo velikanske vsote. Brž so se seveda našli judovski banirji, ki so mu odprli tekoče račune, da bi dobili razne pravice pri javnih zgradbah in dobavah za armado. Prestolonaslednik se je naenkrat znašel zamotan v ženske, v politične in denarne spletke. Dostikrat ga je to bolelo in rad bi se bil spet dvignil. A komu naj se potoži? Čudaški materi, ki je bila vedno na potovanjih, ne. Očetu, cesarju? Če mu pove svoje življenje, bo stari zagrmel. Morda pa celo ve o njegovih pustolovščinah, ker ima povsod razpredeno mrežo ovaduhov. Morda bo nekega dne mrzlo in hladno zadrnil zanko oče — sinu! Tako je Rudolf v obupu razmišljaj in se zaupal svojemu kočijažu Bratfischu in pivskim tovaršem.

(Nadaljevanje)

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Filmski festival v Benetkah

(Nadaljevanje in konec)

Amerikanci so poslali na festival 4 filme, in sicer Solsko džunglo (Blackboard jungle), Ujetega lopova (To catch a thief), Cloveka iz Kentuckyja (The Kentuckyan) in Veliki nož (The big knife). Prvo delo je moralo vodstvo festivala na pritisk ameriške veleposlanice v Italiji umakniti. Namesto nje ga so predvajali film Prekinjena pesem (Interrupted melody). Od prikazanih ameriških filmov sta žela največ priznanja Ujeti lopov, ki ga je ustvaril mojster kriminalik, znani Alfred Hitchcock, ter zlasti Veliki nož, ki ga je režiral Robert Aldrich. Zadnje delo pripoveduje o življenju nekega filmskega igralca v Hollywoodu, ki postane žrtev opravljanja, izsiljevanja in hudobnih spletk. Ko igralec ugotovi, da ga njegovo okolje ne bo hotelo nikdar razumeti, si vzame življenje. Pomen filmske zgodbe je jasen: v sodobni družbi človek lahko doseže priznanje samo, če se suženjsko podredi močnejšim. Film je hkrati tudi obsodba hollywoodske družbe. Igralci nastopajo v njem dovršeno in učinkovito.

Italija je bila na festivalu zastopana s štirimi filmi: Slepac (Il bidone), Prijateljice (Le amiche), Razkropljenci (Gli sbandati) ter Pobratima (Amici per la pelle). Od teh so po mnenju razsodišča najboljši Prijateljice. Delo je režiral Michelangelo Antonioni. Filmska zgodba je povzeta po povesti Med osamljenimi ženskami, ki jo je spisal italijanski pisatelj Cesare Pavese. Film nam učinkovito in nežno slika notranjo osamljenost štirih žensk, ki si utvarjajo, da so ljubljene, a na koncu ugotovijo, da niso.

Četno festivalsko nagrado je odnesel nizozemski film Mišji gobec (Ciske de rat), ki ga je režiral Wolfgang Staudte. Delo obravnava materomor nekega mladoletnika. V prvem delu nam prikaže zanemarjenost in slabo nagajenje malopridneža, v drugem njegovo duhovno zdravljenje in ponovno vključitev v človeško družbo. Bolj kot umetniško ima delo idejno-vzgojno vrednost. V njem je poudarjena misel, da za vzgojo otrok odgovarjajo starši in okolica.

Zahodna Nemčija je poslala na festival film Vragov general. Delo je režiral Helmut Käutner, ki je znan po režiji filma Poslednji most. Filmska snov je prirejena po dramji nemškega pisatelja Karla Zuckmayerja. Pripoveduje o usodi nekega nemškega generala, ki si je vzel življenje zato, da ne bi več služil Hitlerju. Film je zanimiv in učinkovit. K lepemu uspehu mu je pripomogla zlasti močna igralška osebnost Kurta Jürgensa.

Festivalsko razsodišče je nadalje podelilo svetilne naslednjim režiserjem - začetnikom: Francozu Alexandru Astrucu za režijo filma Pogubni sestanki (Les mauvaises rencontres), Čehu Vaclavu Krska za vodstvo glasbenega filma Iz mojega življenja, Angležu Williamu Fairchildu za ustvaritev mladinskega filma Janezek in Julka (John and Julie), Italijanu Francescu Maselliju za režijo dela Razkropljenci ter Poljaku Andreju Munku za vodstvo filma Možje modrega križa. Pogubni sestanki nam prikazuje življenje neke francoske podeželjanke, ki pride v Pariz in si tam skuša ustvariti položaj z nemoralnimi sredstvi; Iz mojega življenja nam pripoveduje o delu velikega češkega glasbenika Bedricha Smetane; film Janezek in Julka je prisrčna zgodba dveh otrok, ki zbežita od doma v London, da bi tam prisostvovala kronanju kraljice Elizabete; Razkropljenci nam rišejo usodo treh italijanskih meščanskih fantov, ki se po padcu fašizma morajo odločiti, ali naj gredo z odporniki ali z nacisti; film Možje modrega križa nam govori o požrtvovalni delavnosti gorskih vodnikov v Tatrah.

Večina kritikov se ni strinjala z nagraditvijo režiserjev-začetnikov. Po njihovem je bilo na festivalu več drugih umetniških vodij, ki so se predstavili z boljšimi deli, n. pr. francoski režiser Jean Delannoy, čigar film Izgubljeni psji brez ovratnice (Chiens perdus sans collier) je žrel velik uspeh. Delo nam prikazuje prizadevanje mladinskega sodnika za vrnitev mladostnih prestopnikov med koristne člane družbe.

TRENTUTKI ODLOCITVE

Jugoslavija je poslala na festival slovenski film Trentutki odločitve. Filmska zgodba, ki jo je prvotno spisal Branko Belan, predelal pa František Cap, se odigrava med zadnjo vojno. Njena vsebina je naslednja:

Domobranci ujamejo nekega ranjenega ilegalca, iz katerega nameravajo izvleči marsikatero tajnost

o partizanskem delovanju. Da bi ga ohranili pri življenju, ga odpeljejo v bolnišnico, kjer ga operira dr. Koren. Toda zdravnik je prikrit partizanski somišljenik. Po kratkem premisleku sklene, da za vsako ceno reši ujetega ilegalca. Zato se odloči, da z njim in s svojo pomočnico pobegne k partizanom. Med begom skupina naleti na domobranskega poročnika, ki je stražil ranjenega ilegalca. Med domobranci in dr. Korenom nastane kratek boj, v katerem prvi podleže. Zdravnik, njegova pomočnica in ilegalce zbeže iz bolnišnice na prosto. Po raznih pripetljajih dosepejo končno do reke, katero morajo prekoračiti, če hočejo priti na partizansko ozemlje. Toda čez reko vozi en sam brodnik, in sicer oče ubitega domobranskega poročnika. Ta prepozna v zdravniku ubijalca svojega sina in zato sklene, da se bo maščeval. Potuhne se in si pripravi načrt: najprej bo peljal čez reko Korenove spremljevalce; ko bodo ti onstran nje, bo obračunal z zdravnikom.

In tako je dr. Koren moral ostati sam na bregu in nehote čakati na brodnikovo maščevanje. Toda glej! Med čakanjem zaslili iz najbližnje hiše obupan jok. Vaška babica ihti in si puli lase, ker ne more rešiti življenja mladi porodnici, ženi ubitega domobranskega poročnika in brodnikovi snahi. Pomoč zdravnika je nujno potrebna. Dr. Koren ne ve v prvem hipu, kaj storiti. Če nesrečnici pomaga, ga bodo gotovo prepoznali in bo potem po njem; če ji ne pomaga, se bo izneveril svoji poklicni dolžnosti. Po kratkem obotavljanju se odloči, da pomaga. Življenje mlade matere in sinčka je rešeno. Kmalu nato se vrne brodnik s puško v roki. Oče in ubijalec njegovega sina si stojita nasproti in si srepo gledata v obraz. Ze je oče pripravljen, da s kratkim strelom maščuje svojega sina, ko ... ko zaslili iz sosedne sobe ječanje novorojenega vnuka. To ga za trenutek zmede. Kaj se je medtem zgodilo? Preplašena babica mu hiti pripovedovati o zdravnikovi pomoči. Štari brodnik se še bolj zmede: v njem nastane boj med slo po maščevanju in klicem po odpustitvi. Polagoma, polagoma se brodnik otaja. Iz njegovega srca izginja sovraštvo. Ob pogledu na malega vnuka vedno bolj zmagujeta v njem nežnost in plemenitost, dokler ga končno popolnoma ne prevzameta. Tedaj se v starcu nekaj prelomi. Velikodušno odpusti ubijalcu svojega sina ter mu dovoli, da odide za svojimi tovariši. On pa ves skrušen in strt jeclja v zaključnem prizoru: »Da, da, vsega tega gorja je kriva ta prokleta vojna!«

SODBE O FILMU

Film so na festivalu na splošno ugodno sprejeli. Ob koncu predstave je občinstvo zelo toplo pozdravilo delo in prisotne slovenske umetnike. Tudi glav-

ni italijanski listi so se skoraj vsi izrekli o njem pohvalno. Turinska La Stampa je napisala, da deluje film zelo dobro na gledalce, ker sta v njem človeški element in zanimivost zelo spretno povezana in ker je film brez kakršne koli propagande. Delu se je posrečilo resno in toplo povedati človeško zgodbo, ki nima trgovskega značaja običajne filmske pustolovske zgodbe. Milanski list Il Corriere della Sera je v oceni poudaril, da je to brezhiben in lepo podan film; zelo tehten predvsem zato, ker se zavzema za človeško vzajemnost in ublažitev medsebojnega sovraštva. Po njegovem igroju igralcev nepričljeno, režija je zanesljiva. Podobno oceno je prinesel tudi beneški Il Gazzettino. Ta je pohvalil zlasti uspele fotografske posnetke Ivana Marinčka, glasbo Bojana Adamiča in prepričljivo igro Staneta Severja, Staneta Potokarja, Julke Staričeve in drugih. Celo tržaški Il Piccolo, ki kaj rad molči o vsem, kar diši po slovenski kulturi, je objavil o filmu ugodno oceno. Pohvalil je zlasti odlično umetniško vodstvo. Františka Capa je označil kod nadarjenega in močnega režiserja, dobrega opazovalca ter pazljivega in umerjenega psihologa.

Po vseh teh laskavih ocenah to marsikdo upravičeno vpraša: »Kako pa to, da film ni dobil nobene nagrade?« Odgovor bi se verjetno glasil takole: Dogodki iz pretekle vojne na splošno ne privlačijo več na zahodu. Se manj vlečejo zgodbe iz delovanja določenega idejno-političnega gibanja, pa čeprav je kakšna tudi umetniško obdelana. Poleg tega je v filmu preveč naključij, ki zmanjšujejo verjetnost dogajanja in s tem tudi umetniško vrednost dela. Vodilno dejanje včasih stopa preveč v ozadje, medtem ko obstransko preizrazito izstopa. Morda so tudi nekateri liki premalo psihološko poglobljeni. Toda kljub vsem tem pomanjkljivostim je film po tehnični in umetniški obdelavi presegel mnoga dela predvajana na festivalu. In ta zavest nam vzbujajo upanje, da ni več daleč dan, ko bomo Slovenci izdelovali resnično velike filme, ki bodo snovno in tehnično lahko tekmovali z najboljšimi v tujini.

RAZSTAVA TRŽAŠKEGA SLIKARJA

Naš rojak Milko Bambič razstavlja v novem prosvetnem domu na Stadionu I. maja kraške pokrajine in slike socialne vsebine. Poleg tega nas Bambič seznanja s starejšimi deli, ker je zaradi dolgoletne odsotnosti tu znan le po slikah iz knjig Goriške Mohorjeve družbe in Goriške Maticice. Zanimivo je, da je Bambič tudi iznajditelj, kar je razvidno iz razstavljenih listin in predmetov. Razstavo lahko obiščete dnevno od 11. do 13. ter od 16. do 21. ure. Razstava bo odprta do 23. t. m.

ZA NAŠE ZDRAVJE

Ne podcenjujmo utrudljivosti

Med mnogimi telesnimi motnjami, ki nas dan za dnem spremljajo, je utrudljivost morda najpogostejša in najbolj zanemarjena slabost.

In prav gotovo je to prvi znak, da v našem telesnem ustroju nekaj ni v redu.

Ločimo dvoje vrst utrudljivosti. Prva je odvisna od telesnega ustroja, predvsem od žlez in živčevja. Tako imamo primer dečka, ki zaspi z glavo na knjigi, ali gospe, ki se zjutraj ne more dvigniti s postelje, in sicer zaradi nepremagljive šibkosti, ki jo povzročajo želočne motnje in pomanjkanje teka.

Ti ljudje so pravi krjži za družino. Starši se pri- tožujejo, da so otroci leni, možje pa, da so žene vedno trudne.

V takih primerih je najbolje, če se bolniki lotijo zdravljenja s tem, da spopolnjujejo hrano z vitamini ter se poslužujejo onih hormonov in živčnih okrepčil, ki ožive moč mišičevja in živčevja ter pospešujejo krvni obtok. Ako se prizadevi potrpežljivo in dalj časa zdravijo, jim uspeh prav gotovo ne bo izostal.

Cestokrat pa to ne zadostuje. Okrepčevalna kura zna celo spraviti bolnika na krivo pot, ker zdravniki ne morejo takoj ugotoviti bolezni, katere znak je prav utrudljivost.

Včasih pa je vzrok naše šibkosti in neodpornosti prav blizu in ga ni težko odkriti.

Dovolj je, da natančno proučimo svoje vsakdanje navade! Kdor pije preveč vina, predvsem preveč likerjev, kdor kadi preveč (5 do 6 cigaret dnevno ne škoduje), kdor opravlja zdravju škodljiva dela (tiskarji, delavci, ki lakirajo), tega se po določenem času loti zastrupljenje, ki ga neovrgljivo napove ravno utrudljivost.

Ce opustimo zdravju kvarne navade ali se začnemo zdraviti proti zastrupitvi, bomo v doglednem času popolnoma ozdraveli. V drugih primerih pa je utrudljivost le posledica kake prejšnje bolezni. Vsi vedo, da ima po influenci človek občutek trudnosti, ki je pa ne odpravimo s poležavanjem v postelji, temveč le s primernim jemanjem od zdravnika predpisanih zdravil.

Končno imamo primere utrudljivosti, ki jih povzročajo določene bolezni, kakor n. pr. slabokrvnost, motnje srca, jetika, motnje v žlezah itd.

Danes, ko imamo toliko zdravilnih sredstev, je te napake lahko odstraniti, če se le zanje takoj pobrigamo.

Zelo težko in včasih celo nemogoče je popolnoma odstraniti te nedostatke, če se začnemo zdraviti prepozno. Stalne utrujenosti ne smemo podcenjevati! Ne smemo se zadovoljiti s stekleničico okrepčevalnega zdravila, ki ga lahko kupimo v katerikoli lekarni.

Bolje je, če smo natančni in malem, da bomo za bodočnost mirni in ne doživimo kakih bridkih presenečenj.

GOSPODARSTVO

MOŠT KIPI

Kdor je od vsega začetka sledil našim navodilom in je grozdje že potrgal, mu zdaj mošt kipi.

Prazno je mnenje, ki prevladuje še pri mnogih, da se mora mošt »izbljuvati«, češ da na ta način izloči vso umazanijo, kot so ostanki žvepla, modre galice, gnilobe itd. Pri nekaterih, ki hočejo biti najbolj »brihtni«, teče vse izbljuvano kar po sodu, kjer dobe hrane tisočere mušice, ki širijo kislino. Znatno bolj napredni so nekateri manj »brihtni«, ki napravijo okoli vehe svitek iz ilovice, tako da izbljuvano ne teče po sodu. Kislobne mušice pa tudi tu ne manjkajo.

Kar mošt izbljuva, ni ne žveplo ne modra galica, ker sta ti snovi težji in se tako vležeeta med drozje. Med izbljuvanjem je res nekaj gnilobe, a povečini so tu kipelne kvasnice, ki nato manjkajo notranjosti sode. Redno zato opazamo, da mošti, ki »bljuvajo«, ostanejo zelo dolgo sladki in se tudi neradi sčistijo; to pa zato, ker ni vrenje temeljito. Delovanje kislobnih mušic pa ima tudi svoje posledice. Vina niso trpežna in se v poletnih mesecih rada skisajo. Le če imaš resnega kupca za sladko vino, je tako ravnanje nekoliko upravičeno.

Če pa hočeš imeti trpežno in zdravo vino, mora mošt kipeti pod kipelno piliko. Ta je lahko iz kotlovine, kositra, iz stekla, lahko pa je sestavljena iz prevrzanega zamaška, v katerega vtakneš en konec gumijaste cevi, drugega pa vtakneš v posodo z vodo. Na ta način ne pride kipeči mošt v dotiko z zrakom in še manj s kislobnimi mušicami. Sod pa ne sme biti poln, temveč naj bo pod piliko vrhu mošta vsaj dve pedi praznega prostora.

Kipelna voha ti tudi pove, kako je s kipelem v sodu, ker iz sode uhajajoča ogljikova kislina povzroča v vodi pogostejše ali redkejše klokotanje.

MOŠT NOČE KIPETI

Tudi teh primerov je mnogo.

Posebno taki, ki pridelajo le nekaj vina za domačo rabo, se večkrat strašijo, zakaj jim mošt ne kipi. Če pijačo pokušaš, opaziš, da nima sploh kaj vreti, ker je izginil že ves sladkor. Letos bo teh primerov mnogo, ker je v moštu manj sladkorja.

Če pa je mošt še sladek in noče vreti, je prav gotovo tega kriva prenizka toplota v kleti in v sodu. Obe toploti je potrebno meriti in ukreniti potrebno, kot smo pisali zadnjič.

Če pa je mošt sladek in je toplota v kleti ter v sodu primerna, mošt pa noče kipeti, se zatečemo k umetnim kvasnim glivicam. Kjer jih kupimo, zahtevajmo navodila, kako se uporabijo.

RAZKUŽITE PŠENIČNO SEME!

Preden sejemo pšenico, moramo seme razkužiti proti sneti in se obenem boriti proti rji na steblih.

Razkuževalnih sredstev je več. Najenostavnejše in tudi najcenejše je prah »Caffaro«. Vsakih 10 kg semena premešamo z 20 do 30 grami prahu, in sicer neposredno pred setvijo. (1/4 kg za 100 kg semena.)

SLADKA REBULA

Mnogi — in ne samo ženske — imajo zelo radi sladko rebulo, to je mla-

do vino, v katerem se ni ves sladkor spremenil v alkohol in ogljikovo kislino: sladkor ni popolnoma povrel. Zaradi slabih, mrzlih kleti je žal take rebule še preveč.

Kdor hoče napraviti sladko vino, naj ga malo povretega pretoči in postavi sod na mrzlo, kjer bo toplota izpod 12 stop. C. Lahko dene mošt tudi v parafiniran sod ali v stekleno posodo in na hladno. Potem pa naj pazi, da sladka rebula izgine do konca januarja, ker pozneje ni več pivcem všeč. Sladka rebula postane namreč rada vlačljiva, kar je neprijetna bolezen.

Če pa je bilo grozdje zelo sladko in je rebula močna, vsebuje nad 12% alkohola ter jo lahko držimo še do aprila. To je tista sladka rebulica, o kateri govori tudi narodna pesem.

KAKO V ZDA ODSTAVLJAJO TELETA

Tele potrebuje dnevno toliko mleka, kolikor predstavlja 10 do 12 odstotkov njegove teže. Če tehta tele 40 do 50 kg, potrebuje dnevno 4 do 5 litrov mleka. Ta količina se zviša na 8 do 10 litrov, če tele tehta 80 kg. Torej potrebuje tele vedno več mleka, a tega ne more popiti, ker se sorazmerno s težo ne razvija tudi prostornina njegovega želodca. Zato nastane v razvoju teleta neka kriza, katero pa napredni živinorejci lahko preprečijo. V ZDA (Združene države Amerike) ravnajo takole:

Tam tele nikdar ne sesa, temveč mu z napajalnikom dajo odmerjeno količino mleka. Prvi in drugi dan dobi tele samo mleživo, to je prvo mleko, ki ga da krava po skotitvi.

Prvi dan ga dobi 1 in pol litra, drugi dan 2 litra. Mleživo je teletu nujno potrebno, saj ga ne samo sčisti, temveč mu nudi tudi obilno vitamina A, ki zaščiti žival pred drisko in pljučnimi boleznimi. Tretji dan dobi 3 in pol litra celega mleka, segretega na 40°C, v dveh obrokih. Četrti dan isto količino celega mleka, poleg tega pa že nekaj posebne krmne mešanice. Tako krmljenje traja do konca prvega tedna. V drugem tednu dobiva po 4 litre celega mleka in vedno več krmne mešanice. Konec drugega tedna začnejo pokladati teletu že malo količino prvovrstne suhe lucerne ali domače detelje. To traja do četrtega tedna, ko po malem zamenjujejo pristno mleko s posnetim: prvi dan 3 litre celega mleka in 1 liter posnetega, naslednje dni vedno manj prvega in več drugega, tako da preidejo v 5. tednu samo na posneto mleko, in seveda več krmilne mešanice in več detelje ali lucerne. V 6. tednu začnejo krčiti količino posnetega mleka, katerega popolnoma opustijo konec drugega meseca. V začetku 3. meseca začnejo navajati tele na slabšo krmo in tedaj ga odstavijo. Premestijo ga v poseben prostor, kjer se na zraku in svetlobi ter z gibanjem kmalu privadi na navadno krmo in na pašo.

Krmna mešanica, katero uporabljajo do 6. tedna, je sestavljena iz 19,5% zdrobljene koruze, 20% ovsene moke, 15% pšeničnih otrobov, 10% lanenih pogač, 5% prahu iz posnetega mleka, 14% sojine moke, 7% deteljine moke, 5% koruzne melase, 3% pivnega kvasa ter 0,5% klajnega apna in živinske soli.

Po 6. tednu in do 4. meseca je v krmni mešanici 88% ječmenove in ovsene moke ter pšeničnih otrobov, 10% sojine moke in po 1% klajnega apna in živinske soli.

Končno se je tudi Veležu nekoliko spodrsnilo; prvič je izgubil in to s Sarajevom.

WATERPOLO

Le odličnemu vratarju se morajo Madžari zahvaliti, da niso v Dubrovniku utrpeli še hujšega poraza. Jugoslavija je zmagala s 3:1 in tako oprala svoje poraze v Moskvi. Na olimpijadi v Helsinkih je Madžarska zasedla prvo mesto na svetu, takoj za njo je sledila Jugoslavija. Leto pozneje si je v turnirju na Nizozemskem zagotovila prvo mesto Jugoslavija pred Madžarsko. L. 1954 ji je prvo mesto sto zopet iztrgala Madžarska. Sedaj pa vse kaže, da je Jugoslavija mnogo boljše in da bo poleg Rusije najresnejši kandidat za svetovnega prvaka na olimpijadi v Melbournu.

SAH

V Portorožu je zmagalo moštvo Hietzing z Dunaja pred ostalimi jugoslovanskimi klubi, ki pa niso imeli mojstrske zasedbe. Hietzing je namreč avstrijski moštveni prvak, v katerem igrajo sami znani avstrijski šahisti. Mnogo važnejši bo turnir v Zagrebu, ki začne prve dni novembra. Čeprav ne bo klasičarski turnir, kot je bil oni v Goeteburgu, bo vendar zelo pomemben, ker se ga bo udeležilo okoli 11 velemojstrov, 5 mednarodnih mojstrov in 5 mojstrov iz različnih držav. Italijo bo zastopal mojster Porreca, Jugoslavijo pa Gligorič, Ivkov, Matanovič dr. Trifunovič, Karaklajič, Fuderer, Rabar, Udovič in naš domačin Bertok. Poleg tega bo še turnir mladih mojstrov, v katerem bodo nastopali igralci iz Madžarske, Bolgarije, Danske, Nemčije, Švedske, Poljske in Jugoslavije, dva igralca iz Slovenije ter trije iz Srbije.

V Moskvi se odigrava te dni VI. kolo turnirja kandidatov. Po petem kolu so na čelu lestvice: Jugoslovanka Lazarevič, Wolpertova in Grosserjeva, ki imajo vsaka po 4 točke.

SABLJANJE

V Rimu je dne 9. t. m. pričelo svetovno prvenstvo v floretu. Ze prvi dan so prišle v finale Italija, Poljska in Anglija, drugi dan se jim je pa po zmagi nad Francijo priključila še Madžarska. Zmagala je po ostri borbi Italija, potem ko je le s težavo nadvladala Madžare, ki so zasedli drugo mesto.

Sportni pregled

NOGOMET

V Bazlu je bila v nedeljo tekma med Francijo in Svico. Zmagala je Francija z 2:1. Čeprav je izid precej pičel, lahko rečemo, da je bilo francosko moštvo močnejše in je popolnoma prevladovalo med vso tekmo nasprotnike. Francozi so se v zadnjem času precej izboljšali.

Bolje kot A moštvo se je odrezalo B moštvo proti luksemburškemu. Svicarji so zmagali z 2:0. Enako zmago je doseglo tudi bolgarsko drugo moštvo v Sofiji proti romunskemu.

Brez velikih presenečenj je končalo tudi 4. kolo za italijansko nogometno prvenstvo. Triestine se še vedno drži smola in je sedaj že tik ob koncu lestvice, kot je pač njena stara navada. Ne smemo pa misliti, da je izid 4:0 realen. Čeprav je Spal letos med najboljšimi, si take zmage ni zaslužil. Govore, da je bil njen najboljši nasprotnik na igrišču sodnik! Inter se je pa proti Fiorentini le branil in tako rešil eno točko, čeprav bi, če sodimo po igri, moral izgubiti obe. Podobno taktiko kot Inter je ubral z istim uspehom tudi Napolj proti Milanu. Neodločeno so igrali tudi Torino - Juventus, Lanerossi - Padova, Novara - Roma in Bologna - Pro Patria. Kot vidimo, je bila ta nedelja nedelja x-ov. Z zmago se to pot ponašajo le Genoa, Lazio in Spal.

Mnogo bolj razgibane so bile igre za jugoslovansko prvenstvo. Od sedmih srečanj se jih je končalo z zmago kar 6 in le eno z neodločenim izidom in sicer opo med Crveno zvezdo, v kateri igrajo skoraj sami študentje, in Vojvodino. Kljub temu pa je prišla Zvezda v lesivici na prvo mesto, ker je Dinamu Budućnost odbrenkala kar tri gole. Pri Hajduku je njegov najstarejši in najpopularnejši igralec Matošič zaigral svojo tisočo tekmo za svoje moštvo. Zelo je bil vesel, da je ob tej priliki zopet zmagal Hajduk, čeprav z bornim izidom 1:0. Presenetila sta naš tudi Radnički, ki je v Zagrebu nadvladal domačine s 4:2, in Proleter, kateri je premagal BSK s 3:1.

ZA NAŠE NAJMLAJŠE

št. 34

Tarzan, kralj džungle



Copyright, 1929, by Edgar Rice Burroughs, Inc. All rights reserved.

Tako ni Tarzana nihče preganjal, ko je z nezavestno Američanko v naročju bežal po tajnem rovu pod svetiščem. Ko je pribežal na vrh skale, se je ozrl proti mestu. Tolpa odurnih Oparcev ga je zasledovala.



Opazili so ga in se spustili v blazen dir za njim. Tarzan pa je počasi tekel svojo pot in ohranjal razdaljo. Večkrat je pogledal Jane v obličje. Če ne bi slišal glašotnega bitja srca, bi mislil, da je mrtva.



Zadnje miljo je Tarzan pretekel kakor jelen, ker je hotel čimprej s pobočja. To pa za o, da ne bi Oparci z vrha valili nanj kamenja. Ko je bil na pol pobočja, so bili odurneži že na vrhu. Iz neznanega vzroka pa so opustili zasledovanje.



Prišel je v gozd in položil Jane v travo. Omočil ji je obraz in roke z vodo. Ni se zavedla. Vzel je zopet ves žalosten dekle v naročje in odhitel proti zahodu. Pozno popoldne se je zavedla. Bila pa je prepričana, da se ji sanja.



Mirno in srečno se je nasmehnila. »Vendar sem prišel pravočasno«, je vzkliknil Tarzan, ko se je z drevesa spustil na jaso. Dekle je bilo še omamljeno in ni verjelo svojim očem. »Ali nisva v nebesih?« je dejala. »Ne, živa sva in zdrava« odgovori on.



Začel ji je pripovedovati, kako je zopet postal divji mož, ko ga je gospod Thuram pahnil s palube. Dekle je počasi vstalo in stopilo k njemu. »Ne morem verjeti, da me je po tolikih mukah zopet obiskala sreča«, je mrmrala.

Guy De Maupassant

Blazna ženska

(Zgodba iz francosko - pruske vojne)

»Veste,« je dejal Mathieu d'Endolin, »ob ključačih sem se spomnil zelo žalostne vojne zgodbe.«

Saj poznate moje posestvo v trgu Cormeil? Živel sem na njem prav takrat, ko so vkorakali Prusi.

Takrat je v mojem sosodstvu živela blazna ženska, ki so ji udarci usode zmedli duha.

Pred mnogimi leti, ko je bila stara petindvajset let, je v enem samem mesecu izgubila očeta, moža in svojega novorojenega otroka.

Potem ko smrt enkrat stopi v hišo, se skoraj vedno zelo hitro znova vrne, kakor da si zapomni vrata.

Ubogo mlado žensko je nenadna bolečina tako strla, da je legla v posteljo in v njej šest tednov bledla. Ko pa je siloviti krizi sledila neke vrste tópa utrujenost, je obležala negibna, le tu pa tam je kaj zaužila ter le z očmi premikala. Kadar koli bi kdo rad, da bi se dvignila, je zatulila, kakor da bi jo hotel zaklati. Zato so jo torej pustili ležati ter jo sneli z ležišča le, ko je za to zaprosila ali so ji obrnili žimnico.

Pri njej je živela stara služabnica, ta ji je od časa do časa dajala piti ali drobec mrzlega mesa, da ga je premelevala. Kaj se je dogajalo v obupani duši? Tega nihče ni zvedel, kajti poslej ni več spregovorila. Ali je mislila na mrtve svojce? Ali pa je žalostno sanjarija tjavdan, ne da bi pri tem mislila določneje na koga? Ali pa sploh nič ni mislila, ker ji je uničeni duh obstal negiben kakor stoječa voda?

Petnajst let je živela tako, ne da bi se ganila ali se komu odprla.

Potem pa je prišla vojna in v prvih decembrskih dneh so vdrli Prusi v Cormeil.

Vsega tega se spominjam, kakor da bi se šele včeraj dogodilo. Ležal sem v naslanjaču in se zaradi protina nisem mogel niti premakniti, ko sem iznenada zaslišal njihove težke, enakomerne korake. Videl sem jih skozi okno, kako so korakali mimo.

Šli so v brezkončni vrsti, drug drugemu podobni in s tistimi togimi, le njim lastnimi gibi, ki spominjajo na mehanične igrače. Poveljnik je moštvo razdelil na posamezne hiše. K meni jih je prišlo sedemnajst, moja blazna soseda pa jih je dobila dvanajst, med njimi starega častnika, čemernega nasilnika.

Prve dneve je šlo vse v najlepšem redu. Staremu častniku so rekli, da je gospodinja bolna, zato ni dalje vpraševal zanj. Ker pa je niti pozneje ni videl, ga je sčasoma začela vznemirjati; zato je hotel dognati, kaj ji je. Odgovarjali so mu, da gospodinja leži že petnajst let in težko trpi. On pa tega očitno ni verjel, vtepel si je

RADIO TRST A

Nedelja, 16. oktobra ob: 9.00 Kmetijska oddaja; 11.30 Vera in naš čas; 12.00 Oddaja za najmlajše — M. Jeras: Ogenj rdečega kamna, 2. del; 13.30 Glasba po željah; 16.30 Prokofjev: Aleksander Nevski: kantata; 17.08 Slovenski motivi; 20.30 Thomas; Mignon, opera v 3 dejanjih.

Ponedeljek, 17. oktobra ob: 12.55 Slovenski motivi; 19.15 Mamica pripoveduje; 20.30 Zbor Slovenske filharmonije; 21.00 Okno v svet; 21.45 Iz italijanske književnosti in umetnosti; 22.00 Beethoven: Simfonia št. 9.

Torek, 18. oktobra ob: 13.30 Glasba po željah; 19.15 Radijska univerza; 20.30 Pevski duet in harmonika; 21.00 Radijski oder — Vitomil Zupan: Stvar Jurija Trajbasa, drama v 3 dejanjih.

Sreda, 19. oktobra ob: 12.55 Jugoslovanski motivi; 18.30 Z začarane police; 19.15 Zdravniški vedež; 20.30 Vokalni tercet »Metuljček«; 22.00 Iz slovenske književnosti in umetnosti.

Četrtek, 20. oktobra ob: 18.00 Max Bruch: Koncert za violino in orkester; 18.40 Operne duete pojeta tenorist Renat Kodermac in baritonist Marjan Kos; 19.15 Radijska univerza; 20.30 Slovenski motivi; 21.00 Dramatizirana zgodba — Wagner-Beličič: Nibelungov prstan, 3. del: Siegfried; 22.00 Glasbeno predavanje.

Petek, 21. oktobra ob: 13.30 Glasba po željah; 18.30 Z začarane police; 19.15 Sola in vzgoja; 21.00 Tržaški kulturni razgledi; 21.30 Vokalni kvintet; 22.15 Čajkovski: Simfonia št. 6.

Sobota, 22. oktobra ob: 12.55 Jugoslovanski motivi; 14.45 Ritmični orkester Swinging Brothers; 16.15 Kavarniški koncert — orkester Pacchiori; 15.30 Pogovor z žepo; 19.15 Radijska univerza; 20.30 Slovenski motivi; 22.30 Večerni ples.

TEDENSKI KOLEDARČEK

16. oktobra, nedelja: 20. pob., Maksima, Vlena
17. oktobra, ponedeljek: Hedvika, Mira
18. oktobra, torek: Luka, Travica
19. oktobra, sreda: Etbin, Stojgoj
20. oktobra, četrtek: Janez K., Raša
21. oktobra, petek: Uršula, Stojslav
22. oktobra, sobota: Kordula, Zorislava

VALUTA — TUJ DENAR

Dne 12. oktobra si dobil oz. dal za:	
ameriški dolar	626—628 lir
avstrijski šiling	22,50—23,50 lir
100 dinarjev	65—70 lir
100 francoskih frankov	160—166 lir
funt šterling	1630—1670 lir
nemško marko	146—146,75 lir
pesos	15—17 lir
zlato	717—719 lir
napoleon	4225—4325 lir

VPRAŠANJA IN ODGOVORI

Vprašanje št. 163: Kaj je melasa, ki jo dobimo v trgovinah krmil in kako se z isto najprimerneje krmi krave?

Odgovor: Melas je več sort, a navadno razumemo pod tem imenom ostanek pri proizvodnji sladkorja iz sladkorne pese. Melasa je sama na sebi krmilo, a je bolj priporočljivo, če jo uporabljamo kot začimbo ali zabelo za bolj grobo oziroma manj tečno hrano, kot je slama, grobo seno, grozdne tropine in podobno. Najbolj priporočljivo je, da melaso premešamo z dva ali s trikratno količino mlačne vode in to mešanico zlijemo 2-3 ure pred krmiljenjem na suho grobo krmilo. Kar se tiče količine melase za posamezno žival, naj ne presega obrok 2 kg. Do te količine pospešuje melasa prebavljanje, posebno pa prežvekovanje s tem, da pospešuje v želodec razvoj bakterij, ki morajo razapljati celulozo, to je težko prebavno snov v grobi krmi. Če pa pride v želodec več melase, tedaj se te bakterije začnejo hraniti z njo in se ne brigajo za celulozo in v prebavi nastanejo motnje. Torej je melasa v omenjenih količinah zabela in začimba, ki pospešuje prebavo, v prevelikih količinah pa poslabša prebavo in more celo povzročiti motnje.

Vprašanje št. 164: Ali bi na Krasu uspevala jablana?

Odgovor: Če bi uspevala, bi jih gojili že vaši dedje, kot to danes delajo na kraških obronkih v Braniču, v Vremski dolini in še drugod. Jablana ne potrebuje ravno pregloboke zemlje, ker zažene korenine precej na plitvo, a zahteva mnogo vlage. Ja-

blana bi uspevala tudi na suhem Krasu, če bi drevo redno zalivali. Drugače pa je bolje, da se na Krasu ne ukvarjate z gojenjem jabolka.

Vprašanje št. 165: Ali je res, da vzgajajo v Ameriki paradiznike, katerih plodovi sploh nimajo semen? Kako jih pa razmnožujejo?

Odgovor: Brezsemenske sorte rastlin se lahko razmnožujejo s potaknjenci in z grebenicami. Ni nam pa znano, da bi v Ameriki uporabljali ta postopek za razmnoževanje paradiznikov. Tam pač skušajo vzgojiti sorte, ki bi imele čimmanj semen. Ena takih sort je »Tip-top«, ki je zato priporočljiva za paradiznikovo solato. Seveda skušajo dobiti plodove, ki bi bili popolnoma brez semen, kar dosežejo s kastriranjem cvetov. To se jim je tudi že posrečilo pri sortah »marglobe« in »rutgers«. Za vzgojo rastlin pa uporabljajo še vedno navadno seme teh dveh sort.

Vprašanje št. 166: Čital sem, da so v Bački in Banatu pridelali na hektar povprečno komaj 12 q. pšenice. In vendar sta bili ti pokrajini pravi žitnici že pred prvo svetovno vojno in tudi v stari Jugoslaviji. Kaj je temu vzrok?

Odgovor: Če bi v teh pokrajinah gojili pšenico tako, kot smo zadnjič opisali v posebnem članku in sejali odgovarjajočo sorto, potem bi morali nažeti na hektar ne 12 q. temveč 40 in več. Tamkajšnji kmetovalci očitno nimajo na razpolago dovolj kapitalov za pravilno obdelovanje ali jim manjka dobro seme ali pa volja za skrbno obdelavo ali vse troje hkratu. Lahko je tudi vreme nagajalo in ni bila setev izvršena pravočasno, mogoče pa so spomladi nastopile poplave.

Iz Gorice

MATURA NA UCITELJISCU

V jesenskem roku so na učiteljski učiteljski izdelali: Bednarik Ljuba, Calligaris Anton, Caris Olga, Logar Alojzija, Makuc Hermina, Milič Marija, Mozetti Milena, Petropi Laura, Rojic Vanda, Trejach Ida. Vsem bodočim učiteljem in učiteljicam čestitamo k uspehu in jim želimo obilo sreče v življenju.

Izdaja Konzorcij Novega lista

Odgovorni urednik Drago Legiša

Tiska zadruga tiskarjev »Graphis« z o. z. v Trstu
Ulica Sv. Frančiška 20 — Telefon 29-477

v glavo, da uboga norica samo zato ne vstane iz postelje, ker iz ponoša noče sprejeti Prusov, ker se noče z njimi niti pogovarjati niti kakor koli priti z njimi v dotiko.

Zahteval je, da bi ga sprejela. Peljali so ga v njeno sobo. Z osornim glasom je zahteval:

»Prosim vas, da vstanete in pridete dol, da vas vojaki vidijo.«

Pogledala ga je s svojimi blodnimi in praznimi očmi ter mu ni odgovorila.

Tedaj je nadaljeval:

»Nobene predrznosti ne bom trpel. Če ne vstanete prostovoljno, se bom poslužil sredstev, da boste shodila brez pomoči.«

Niti kretnje ni storila, ostala je negibna, kakor da ga sploh ne bi videla.

Tedaj se je razkačil, kajti njen tópi molk je imel za izraz najglobljeja zaničevanja. Zato je dodal:

»Če jutri ne pridete dol...«

In je odšel.

Naslednjega jutra je stara služabnica hotela obleči blazno gospodinjo, ta pa se je branila in začela tuliti. Častnik je jadrno pohitel v sobo, služabnica pa se mu je vrgla pred noge in vzkliknila:

»Noče, gospod, noče! Prizanesite ji vendar, ko je tako nesrečna!«

Stari častnik je bil v zadregi, kljub svoji jezi si ni upal zapovedati svojim vojakom, da bi jo potegnili z ležišča. Iznenada pa se je začel smejeti, izdal je nekaj povelj v nemščini.

Kmalu zatem je prišel iz hiše oddelek vojakov in nosil žimnico, kakor da bi prenašal ranjenca. Ležišče je bilo takšno kakor v sobi, na njem je brez besede ležala blazna ženska, bila je pokojna, ravnodušna do vsega, kar se je dogajalo okrog nje, samo da so jo pustili ležati. Za nosači je šel še en mož in nosil sveženj ženskih oblek.

Častnik si je mel roke in govoril:

»Če že ne morete sama, vam bomo pomagali, da se boste oblekla in se malce sprehodila.«

Nato so videli, kako se je sprevod oddaljil v smeri imauvillskega gozda.

Blazne ženske nikoli več niso videli. Kaj so bili storili z njo?

Kam so jo bili zanesli? Tega nihče nikdar ni zvedel.

Zdaj je snežilo noč in dan, polja in gozdovi so se pogrezali pod belo in ledeno mrzlo mahovino. Volkovi so prihajali in zavijali prav pod okni.

Misel na izgubljen žensko me je vznemirjala. Večkrat sem stopil na prusko poveljstvo in se trudil, da bi kaj zvedel o njej. Toliko da me nazadnje niso ustrelili.

Pomlad se je vrnila. Okupacijska vojska je odšla, Sosedina hiša je ostala zaprta, po vrtnih stezah je pognala gosta trava.

Stara služkinja je umrla sredi zime. Nihče se ni več zanimal za njeno žalostno zgodbo, le jaz sem nenehoma mislil nanjo.

Kaj so bili storili z žensko? Ali je zbežala pred njimi v gozd? Ali so jo kje našli in zadržali v bolnišnici, ne da bi mogli zvedeti od nje, kdo je in odkod? Nič ni moglo pomiriti mojih dvomov, vendar je čas polagoma pomiril skrbi mojega srea.

Tedaj so se sledeče jeseni pojavili kljunači v velikem številu. Moj protin je malce popustil, odvrlekel sem se do gozda. Že sem ustrelil štiri ali pet dolgokljunih ptičev, ko sem zadel enega, ki mi je padel v jamo, pokrito z dračjem. Moral sem zlesti vanjo, da bi pobral zadeto žival. Našel sem jo ob mrtvaški glavi. V hipu me je zaskel spomin na blazno žensko, kakor da bi me kdo s silo sunil v prsi.

V pretekli strašni zimi bi mogel še kdo drug izdihniti v tem gozdu, vendar vam rečem, da sem tisti hip, sam ne vem zakaj, postal docela prepričan o tem, da sem odkril lobanjo nesrečne norice.

V trenutku sem vse razumel in doumel. Pustili so jo bili na žimnici v hladnem in zapuščenem gozdu; ker pa je bila obsedena od blodne misli, se je predala počasnemu umiranju pod gostim in lahkotnim snežnim puhom, da se niti z roko niti z ного ni več premaknila.

Potlej so jo našli volkovi in jo razžrli.

Ptiči pa so si naredili gnezda z volno njenega razdejanega ležišča.

Pobral sem njene tožne kosti.

In iz vsega srea želim, da naši sinovi ne bi nikoli več doživeli vojne.

(Konec)